

Program pro rozvoj grafomotoriky

Nedílnou součástí předškolního vzdělávání je rozvoj hrubé i jemné motoriky, grafomotoriky, kresby. Tento program je určen pro všechny děti a to z důvodu prevence a rozvoje celé skupiny vzdělávaných dětí. Učitelky jej realizují cíleně, systematicky, v posloupnostech. Pokud tomu situace vyhovuje, je motivován právě realizovaným tematickým celkem, do kterého je začleněn.

Zvýšená pozornost je věnována dětem:

- v posledním vzdělávacím ročníku
- dětem s odkladem školní docházky
- dětem handicapovaným (oční vady, pohybová neobratnost či nevyrovnanost, děti s ADHD, děti po úrazu ruky pod.)

Obsah :

- 1) Rozvoj hrubé motoriky v MŠ
- 2) Rozvoj jemné motoriky
- 3) Rozvíjení grafomotorických dovedností v předškolním věku
  - Hry a činnosti předcházející grafickému záznamu
  - Hry na uvolněnost tahu, nepřerušovanou linii – kresba
  - Hry a náměty pro procvičení rovných čar
  - Hry a náměty na procvičování obloučků, vlnovek, spirál
  - Hry a náměty na procvičování lomené čáry
  - Další hry a náměty
  - Čím můžeme zvyšovat požadavky a náročnost gr. úkolů
- 4) Podmínky a potřeby pro dobrou kvalitu práce

1) Rozvoj hrubé motoriky v MŠ (podrobně rozepsáno v ŠVP)

2) Rozvoj jemné motoriky

Jako jemnou motoriku označujeme pohyby a dovednost součinnosti ruky od zápěstí k prstům. V předškolním věku děti tyto pohyby trénují při různých aktivitách – při sebeobsluze, hrách s hračkami, zpracovávání materiálů, práci s dospělými apod.

V mateřské škole dětem cíleně nabízíme činnosti:

- hra se stavebnicemi, kostkami, skládání a rozebírání kubusů
- mozaiky, skládanky, puzzle
- vkládací kubusy, plnění drobných předmětů do úzkého otvoru
- šroubování – stavebnice, láhve, krabičky
- otáčecí pohyby – natahování budíka, odemykání klíčem, kroucení drátků
- shrnování, sypání, přesypání, metení, překlápění – drobné materiály, kostičky, přírodniny
- vybírání předmětů z většího množství, ukládání – knoflíky, mozaiky, korálky, kaštiny, šípky, kamínky
- navlékání korálků, provlékání, motání šňůrek, klubíček, vázání uzlíků a kliček, šití
- práce s náradím – šroubovák, kladívko, klíč, pilník, pilka, kolíčky
- hry s drátem – tvarování, navíjení, kroucení, se sponkami – spojování
- hry s pískem – přesypávání, tvarování, zdobení, psaní do písku, hry s pískovničkou
- modelování – zpracování těsta či hlíny, uštipování, válení, spojování, hnětení, tvarování, zdobení otisky
- hry s přírodninami – osahávání, řazení, sušení, otrhávání, lisování, frotáž, navlékání, rozebírání (šišek)
- korálky a knoflíky – navlékání, sestavování, zavazování, vkládání do „ježků“
- práce s papírem a s látkami – skládání, trhání a vytrhávání, mačkání, stříhání a lepení, loupání, tvarování za mokra, muchlání a urovňování

- hra na nástroje – drnkání, ťukání, cinkání, hra paličkou
- hry na cílené pohyby prstů – s říkankami, jako na klavír, spojovaná okénka
- hry s panenkami – oblékání, mytí, česání, zaplétání copánků, kolíčky
- knížky – listování, kartotéky, odkrývání okének, pexeso,
- společenské hry – házení kostkou, káča, vrtulky, pohyb figurkami, mikádo, karty
- kreslení do krupice, písku, mouky + sypání „solení“, sbírání drobečků
- hmatové hry – rozlišování předmětů v sáčku, hmatové pexeso – povrchy, přebírání (Popelka) – luštěniny, těstoviny, semena
- divadlo – maňásky, prstové maňásky, vodění loutek na provázku, stínohra prstů
- masáže – hry s prsty na těle kamaráda s motivací, podle říkanek
- práce na zahradě – sbírání větviček, setí, pletí, trhání přírodnin, smetání písku, tvarování koulí, sbírání kamínků, oštipování lístků, věnečky z květin
- hry s vodou, přelévání, kropení, cákání, nabírání, utírání
- grafomotorika a kreslení, malování – prstovými barvami, houbou, štětcem
- ořezávání pastelek a mnoho dalších

Důraz při rozvoji jemné motoriky klademe na dovednosti: uchopit, uvolnit, pevnost držení, obratnost, natočení ruky, jemné pohyby pomocí prstů, špetkový a pinzetový úchop. Významnou roli hraje zraková součinnost, hmatové zkušenosti, dostatek podnětů a častý trénink. Postupně se koordinace pohybů se zrakovou kontrolou zdokonaluje, dítě ovládá přesně pohyby ruky, dokáže vytvářet řady, pravidelné mezery, otáčet a uspořádat předměty, opatrně je vkládat a ukládat. Umí reagovat pohybem i na povrch předmětů, na pohyb předmětů, na naklonění roviny, zapojuje své dřívější zkušenosti s materiálem.

3) Rozvíjení grafomotorických dovedností v předškolním věku (podrobně rozepsáno v ŠVP)

Hry a činnosti předcházející grafickému záznamu (vč. motivace): (rozepsáno v ŠVP)

Hry na uvolněnost tahu, nepřerušovanou linii – plynulá kresba:

- jakkoli (zamotané nitě, ptáček lítá, ..)
- spirály, kruhy a krouživé pohyby (kouřící komín, výfuk, hrnec, ..)
- klubíčka, kola, kruhy (klubíčko, sluníčko, kola u aut, hodiny, koláče, kamínek, louže, rybník, CD – s hudbou, velikonoční vejce, čarodějovy knoflíky, motýlek kolem květu)
- zvířátka se plazí (had, žížala, šnek, myšky běhají, ryba plave,..)
- jízda (kudy jezdí auto, motorka, kolotoč, bruslaři, lyžaři...)
- honěná pastelek (dítě s pastelkou ujíždí – učitelka ho druhou pastelkou honí) – papír alespoň A3 - lépe A2
- kresba s inspiromatem

Hry zařazujeme individuálně i skupinově, na velkých plochách papíru (např. na zemi), s užitím širokostopých materiálů, bez ohledu na výsledek. To dává dětem pocit klidu a jistoty, že každé z nich bude úspěšné.

Hry a náměty pro procvičení rovných čar: (podrobně rozepsáno v ŠVP)

Hry a náměty na procvičování obloučků, vlnovek, spirál (podrobně rozepsáno v ŠVP)

Hry a náměty na procvičování lomené čáry (podrobně rozepsáno v ŠVP)

Další hry a náměty na rozvoj grafických dovedností: (podrobně rozepsáno v ŠVP)

Zvyšování požadavků a náročnosti grafomotorických úkolů

- zmenšení plochy papíru
- vyšší požadavek na lehkost a přesnost tahu (užší cestičky, užší průchody)
- menší tvary
- dvě velikosti jednoho tvaru a jejich střídání
- nižší počet podpurných prvků (bodů, čárek, předkreslených naznačení,..)

- střídání dvou nebo více rozlišných tvarů
- zařazení tvarů typických pro psací abecedu (smyčky tvaru **e,l,j** obloučky tvaru **m,u** hroty pro písmena **t,p** lísteček pro **s,..**)
- kreslit určité tvary v rytmu říkadla (pokud volíme shodné tempo pro více dětí)

4) Podmínky a potřeby pro dobrou kvalitu práce

- pozitivní přístup zejména k dětem s obtížemi, nespěchat na dítě, neshazovat, oceňovat i snahu a dílčí úspěchy, práce ne na výkon - „o nic nejde“, účinně podpořit neúspěšné dítě, poskytovat nezraňující zpětnou vazbu, neuplácet,...
- dostatek velkoformátových papírů
- možnost psát na zemi, na stole, na svislé ploše
- trojhranný program, případně násadky (pastely, fixy, tužky) – s vysokým obsahem barviva a nízkým obsahem pojiv (s měkkou stopou), zpočátku se širokou stopou, dostatečně dlouhé tužky a pastelky
- nakopírované materiály, pomůcky
- spec.pomůcky pro děti s obtížemi (kulové pastely, válcové barvy, poutací ortézky,..)
- negrafické pomůcky (pískovničky, magnety, hračky a hry na rozvoj jemné motoriky)
- vytvořené pracovní návyky u dětí – podílet se na přípravě, ochota spolupracovat, opakovat cviky, reagovat na pokyn, soustředit se, práci dokončovat, uklízet,....
- správný postoj - posez, držení těla, náklon papíru
- správný úchop psacího materiálu, lze pomoci vatovou kuličkou pod 4.a 5. prstem
- užívat zejména dominantní ruku, trénovat ale obě ruce